بین الملل

پذیرش شرایط ایران تنها راه بازگشایی تنگه هرمز

وزیر امور خارجه کشورمان گفت: بازگشایی تنگه هرمز براساس طرحی که ایران ارائه کرده اصلا کار سختی نیست و کافیست آمریکا شرایط معقول ایران را بپذیرد و پس از آن تنگه باز خواهد شد.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، سیدعباس عراقچی در مراسم روز ملی عمان، اظهار داشت: روابط ایران و عمان از پایه‌های مستحکمی برخوردار است و براساس احترام متقابل و منافع و همکاری متقابل است. وی افزود: در صلح وثبات منطقه این روابط شکل گرفته و برای ما عمان کشور همسایه نیست بلکه یک کشور دوست و برادر است. وزیر امور خارجه تاکید کرد: از نظر ما دولت عمان یک دولت مسئولیت پذیر و دارای اهداف روشن برای صلح و امنیت و پیشرفت و توسعه در منطقه خلیج فارس در منطقه غرب اسیا است. بیش از ۲۰ سال است که کمیسیون مشترک اقتصادی تشکیل شده ایدو گفتگوهای مستمری باهم داریم. اخرین دور مشورتهای سیاسی ما چهار روز دیش در مسقط بود. با عمان در مسائل منطقه مشورت های دائمی داریم بویژه موضوع مهمی که اقتضا میکند بحث ساختارهای امنیتی جدید در منطقه خلیج فارس استوی ادامه داد: ما با عمان گفتگوهای تنگاتنگی در مورد تنگه هرمز و نحوه اداره تنگه در اینده داشتیم و به این گفتگوها ادامه خواهیم داد. بحث تنگه هرمز و بازگشایی و عبور و مرور کشتی ها مورد علاقه ایران و عمان است و بازگشایی تنگه هرمز براساس طرحی که ایران ارائه کرده اصلا کار سختی نیست و کافیست امریکا شرایط ایران را که شرایط معقولی است را بپذیرد که پس از آن تنگه بازخواهد شد. عراقچی خاطرنشان کرد: تنگه هرمز قبل از جنگ باز بود اما تجاوز امریکا سبب بسته شدن آن شد. شرایطی که ایران انتظار دارد شرایط پیچیده ای نیستوی در ادامه گفت: فلسطین همچنان موضوع اصلی جهان اسلام و منطقه ماست و ما از انچه در غزه میگذرد به شدت نگران هستیم. الان یک نسل کشی خاموش در غزه در جریان است و رژیم از ورود مواد غذایی و دارو جلوگیری میکند. از طرفی دیگر وضعیت جوی پدید امده وضعیت وخیمی را در غزه را رقم زده است. در اینباره خواستار برگزاری نشست کشورهای همکاری اسلامی هستیم.

ایتالیا، اوکراین را به وتوی کمک‌ها تهدید کرد

معاون نخست‌وزیر ایتالیا تهدید کرده که در صورت عدم عذرخواهی ولودیمیر زلنسکی بابت گنجاندن نام او در «میروتورتس» پایگاه داده جنجالی اوکراینی، از ادامه کمک‌های نظامی به این کشور جلوگیری خواهد کرد.

به گزارش زمان ب-۳ نقل ازایسنا، مائتو سالوینی، معاون نخست‌وزیر ایتالیا ضمن بیان اینکه انتظار عذرخواهی ولودیمیر زلنسکی رئیس جمهور اوکراین را دارد، هشدار داد که اگر کی‌یف وبسایت مذکور را محکوم نکند و از آن فاصله نگیرد، رم واکنش متناسب نشان خواهد داد. بر اساس گزارش خبرگزاری اسپوتنیک، در این بین جورجیا ملونی، نخست‌وزیر ایتالیا نیز در برلین این موضوع را مستقیما با زلنسکی در میان گذاشت و گفت: «این مساله هم برای سالوینی و هم برای تمام مردم ایتالیا غیرقابل‌قبول است.» سالوینی خواستار تعطیلی «میروتورتس» شده و آنچه را که «خشونت» و «پرونده‌سازی به سبک نازی‌ها» می‌نامد، محکوم کرده است. فهرست‌های منتشرشده در وب‌سایت «میروتورتس» شامل عکس فرد مورد نظر به همراه اطلاعات شخصی گوناگونی نظیر آدرس‌ها، شماره تلفن‌ها و سوابق شغلی است. هرگاه فردی از این فهرست کشته شود، در وب‌سایت با عنوان «حذف‌شده» مشخص می‌شود. این پایگاه داده، چندین سال است که فعالیت می‌کند و تاریخ تاسیس آن به اواخر سال ۲۰۱۴ بازمی‌گردد. از همان آغاز، این سایت با نهادهای مجری قانون در اوکراین، از جمله وزارت کشور ارتباط داشته است. در اوایل سال ۲۰۲۱، پارلمان اروپا با متهم کردن این پایگاه داده به ترویج نفرت و افراط‌گرایی، از کی‌یف خواست تا آن را تعطیل کند. نام سالوینی همچنان در این فهرست سیاه باقی مانده و زلنسکی نیز هیچ‌گونه عذرخواهی‌ای نکرده است.

بیانیه مشترک قطر و آلمان درباره ایران

قطر و آلمان با صدور بیانیه‌ای مشترک، بدون اشاره به صلح‌آمیز بودن برنامه هسته‌ای ایران، ادعا کردند: هم نظریم که تهران نباید به توسعه یا دستیابی به سلاح هسته‌ای اقدام کند!

به گزارش زمان به نقل ازمهر، قطر و آلمان با صدور بیانیه ای مشترک با ادامه روند ضدایرنی محور غربی-عبری و بدون اشاره به زرادخانه هسته ای فاقد نظارت رژیم صهیونیستی ادعا کردند: از ایران می خواهیم تا به تعهدات خود ذیل پیمان منع گسترش سلاح های هسته ای عمل کند! در بیانیه صادره از سوی برلین و دوحه بدون اشاره به صلح آمیز بودن برنامه هسته ای ایران، ادعا شده است: هم نظر هستیم که ایران تحت هیچ شرایطی نباید به توسعه یا دستیابی به سلاح هسته‌ای اقدام کند. برلین و دوحه بدون محکوم کردن تجاوز غیرقانونی آمریکا و رژیم صهیونیستی به خاک ایران، با اتخاذ موضعی یکجانبه ادعا کردند: حملات و تهدیدهای ایران علیه کشتی های تجاری را محکوم می کنیم و هرگونه اقدامی را که موجب اخلال در کشتیرانی در تنگه هرمز شود، مردود می‌دانیم.این بیانیه می افزاید: حملات حوثی ها در یمن (ارتش و مردم یمن) علیه عربستان سعودی را محکوم می‌کنیم و از آن ها می‌خواهیم تا فورا به تمامی عملیات‌های نظامی پایان دهند. از ایران نیز می‌خواهیم که تجهیز و حمایت از آن ها را متوقف کند و بر تعهد خود نسبت به وحدت و حاکمیت یمن تأکید مجدد می‌کنیم.

رئیس‌جمهور تاکید کرد:

ماندن در وضعیت «نه جنگ و نه صلح» زیان‌بار است

رئیس‌جمهور با اشاره به اینکه قرار گرفتن در وضعیت «نه جنگ و نه صلح» زیان‌بار است، افزود: ضرورت دارد هرچه سریع‌تر با عزت و اقتدار از این وضعیت که نوعی بلاتکلیفی است، خارج شویم؛ زیرا کشورمان در جغرافیایی قرار دارد که مملو از سرمایه‌های معدنی و ذخایر به ارزشمندی طلا است. بنابراین، با روشن شدن منطقی تکلیف وضعیت نه جنگ و نه صلح، می‌توان بسیاری از مشکلات را حل کرد.

به گزارش زمان به نقل از ریاست جمهوری، مسعود پزشکیان در نشست هم‌اندیشی با منتخبین استانداران، فرمانداران، شهرداران، بخشداران و شوراهای شهر با محوریت «حکمرانی هم‌افزا در حوزه مدیریت بهینه سوخت و انرژی»، با اشاره به اینکه چنانچه اراده کنیم می‌توانیم برای مشکلات جاری کشور راه‌حل بیابیم، گفت: در مواجهه با مشکلات باید نگاهی واقع‌بینانه داشته باشیم و نمی‌توان ناترازی‌ها و کمبودها را نادیده گرفت یا کتمان کرد؛ چراکه مردم آنها را درک می‌کنند. وی در این جلسه که شامگاه شنبه ۳۰ آبان‌ماه ۱۴۰۵ برگزار شد، با تأکید بر اینکه برقراری ارتباط و گفت‌وگو با مردم در حکمرانی کشور، موضوعی اساسی و الزام‌آور برای افزایش تاب‌آوری اجتماعی است، افزود: یکی از راهکارهای اصولی در مدیریت کلان کشور، تبیین و تشریح شرایط پیچیده و سخت کنونی برای اقشار مختلف مردم است، چراکه هر فرد می‌تواند یک گام در مسیر اصلاح الگوی مصرف بردارد.

چنانچه دست به دست یکدیگر بدهیم، می‌توانیم مشکلات و مسائل جاری کشور را حل کنیم. پزشکیان اظهار کرد: هر یک از مسئولان اجرایی کشور در جایگاهی که قرار دارند، می‌توانند از اختیارات لازم برای مدیریت بهینه مصرف سوخت و انرژی بهره‌مند شوند تا از استمرار زنجیره تولید پشتیبانی کنند. با وجود ناترازی‌ها حاکمیت نباید اجازه دهد شرکت‌ها و بنگاه‌های زیان‌ده به فعالیت خود ادامه دهند؛ بنابراین فرایندها در این دستگاه‌ها باید به‌درستی اصلاح شود. همچنین چنانچه مدیری وجود دارد که نمی‌تواند مدیریت هزینه‌اثربخش داشته باشد، ضرورت دارد مطابق قوانین و مقررات با وی برخورد شود.نباید هزینه ناتوانی مدیریتی برخی افراد را دولت بپردازد.

پزشکیان در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به اینکه قرار گرفتن در وضعیت «نه جنگ و نه صلح» زیان‌بار است، افزود: ضرورت دارد هرچه سریع‌تر با عزت و اقتدار از این وضعیت که نوعی بلاتکلیفی است، خارج شویم؛ زیرا کشورمان در جغرافیایی قرار دارد که مملو از سرمایه‌های معدنی و ذخایر به ارزشمندی طلا است. بنابراین، با روشن شدن منطقی تکلیف وضعیت نه جنگ و نه صلح، می‌توان بسیاری از مشکلات را حل کرد. رئیس‌جمهور در پایان، خطاب به منتخبین حاضر در نشست هم‌اندیشی پیرامون مدیریت بهینه سوخت و اصلاح الگوی مصرف انرژی، بر برگزاری جلسات مشابه به صورت منطقه‌ای و جغرافیایی در بخش‌های مختلف استان‌ها تأکید کرد و گفت: راهکارها و پیشنهادها متناسب با نیاز هر منطقه احصاء شود تا در جلسه هفته آینده به یک جمع‌بندی منطقی دست یابیم.

غریب‌آبادی: اورانیوم از کشور خارج نمی‌شود

فعلا مذاکره‌ای در کار نیست

معاون حقوقی وزارت امور خارجه گفت: مذاکرات هنوز آغاز نشده است. اصلی که ایران اعلام کرده عدم خروج مواد غنی‌سازی شده است. جزییات هر مساله‌ای منوط به آغاز مذاکرات خواهد بود.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، کاظم غریب ابادی در جمع خبرنگاران در پاسخ به سوالی در مورد حضور هیات قطری در ایران، اظهار داشت: یک هیئت قطری شب گذشته به تهران سفر کردند و رایزنی دو ساعته داشتیم. وی در مورد شکست محاصره اقتصادی و حرکت نفتکشها را سمت چین، گفت: محاصره را اقدام جنگی میدانیم و هر اقدامی که لازم باشد برای شکست محاصره اقتصادی انجام میدهیم و این را به طرف مقابل هم گفته ایم. معاون وزیر امور خارجه در خصوص زمان‌بندی ۲ساعته اعلام شده از سوی وزیر امور خارجه گفت: منظور از ۲ساعت، ۲روز یا هفت روز یک دوره زمانی است که آمریکا بتواند به تعهداتش را انجام دهد. مفهوم آن این است که هر وقت آمریکا بتواند آن الزاماتی را که جمهوری اسلامی ایران مقرر کرد، آنها را انجام بدهد؛ حال چه در دو ساعت باشد یا دو روز یا پنج روز یا هفت روز با توجه به این که ما طرح ۵ روزه و ۷ روزه هم داشته‌ایم. هر وقت (آمریکا) بخواهد انجام دهد، جمهوری اسلامی ایران هم تنگه هرمز را می‌تواند باز کند. غریب‌آبادی گفت: راستی‌آزمایی آن الزامات و تعهداتی که آمریکا در واقع باید برآورده کند، امری آسان است. یعنی این راستی آزمایی کار سختی نیست که بخواهد نیاز به زمان داشته باشد. وی گفت: مواردی که آمریکا باید انجام دهد روشن است و راجع به آنها صحبت کرده‌ایم، مثل رفع محاصره اقتصادی که امری ملموس است. یعنی شما در همان روز می‌توانید متوجه شوید که آیا محاصره برداشته شده است یا خیر. یا رفع پول‌های بلوکه شده ایران و این که آیا می‌توانیم در همان روز تصمیم بگیریم که آیا این پول‌ها در اختیار ایران قرار گرفته یا خیر و ایران دسترسی به این وجوه دارد یا خیر. غریب‌آبادی افزود: همچنین موضوعات دیگری مانند توقف جنگ در همه جبهه‌ها که مهترین موضوع است. پس از لحاظ راستی‌آزمایی این مواردی که مشخص شده خیلی زیاد به زمان نیاز ندارد. از همین منظر است که وزیر محترم امور خارجه اشاره کرده‌اند که در کسری از ثانیه یا زمانی که آمریکا بخواهد به تعهداتش عمل کند ما هم اقدام خودمان را انجام خواهیم داد. وی در پاسخ به سوالی در مورد ادعای امریکا مبنی بر استفاده ایران از سلاح شیمیایی، گفت: آمریکا با چه ادعایی دو جنگ را علیه جمهوری اسلامی ایران به راه انداخت؟ این کشور با طرح ادعای موهوم تولید سلاح هسته‌ای یا اینکه ایران به دنبال دستیابی به سلاح هسته‌ای است، اقدامات خود را توجیه کرد. وی خاطرنشان کرد: این در حالی است که ایران یکی از کشورهایی بود که به تعهدات خود ذیل معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) پایبند بود. بیشترین بازرسی‌های هسته‌ای از ایران انجام می‌شد و بیش از ۷۰ تا ۸۰ درصد بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بر فعالیت‌های هسته‌ای ایران متمرکز بودند. با این وجود، حتی یک گرم از مواد هسته‌ای ایران نیز به سمت مقاصد نظامی منحرف نشده بود.معاون حقوقی و بین‌الملل وزیر امور خارجه افزود: با این حال، آمریکا و رژیم صهیونیستی که خود دارنده سلاح‌های کشتار جمعی هستند و آمریکا نیز سابقه استفاده از سلاح هسته‌ای در ژاپن را دارد، ایران را متهم می‌کنند. غریب‌آبادی ادامه داد: بنابراین، با ادعایی موهوم مواجه هستیم که با هدف پیشبرد اهداف سیاسی و نظامی مطرح می‌شود. ادعای جدید نیز در همین چارچوب قابل ارزیابی است؛ تلاشی برای معرفی ایران به‌عنوان کشوری که صلح، امنیت و ثبات منطقه‌ای و بین‌المللی را مختل می‌کند.

وی با بیان اینکه این شرایط هوشیاری ما را می‌طلبد، تصریح کرد: باید از یک سو روشنگری‌های لازم را انجام دهیم و از سوی دیگر، ادعاهای مطرح‌شده را به چالش بکشیم و بی‌اساس بودن آنها را نشان دهیم. معاون حقوقی و بین‌الملل وزیر امور خارجه خاطرنشان کرد: آمریکا خود به رژیم صدام در زمینه تأمین سلاح‌های شیمیایی کمک کرده است. این کشورها اکنون مسئولیت دارند و باید پاسخگو باشند؛ بنابراین نمی‌توانند چنین ادعاهایی را علیه جمهوری اسلامی ایران مطرح کنند. غریب‌آبادی تأکید کرد: این ادعاها با اهداف کاملاً سیاسی مطرح می‌شوند و من اطمینان دارم که به نتیجه‌ای نخواهند رسید؛ همان‌گونه که ادعاهای آنها در حوزه هسته‌ای نیز به نتیجه نرسید. جامعه بین‌المللی نپذیرفت که ایران به دنبال تولید سلاح هسته‌ای است. وی افزود: جامعه بین‌المللی با آنها همراهی نکرد. حتی مردم خود این کشورها نیز با این اقدامات همراه نشدند. نتایج و تحولات سیاسی داخلی، از جمله در انتخابات آمریکا و رژیم صهیونیستی، نشان داد که این سیاست‌ها حتی در داخل این کشورها نیز مورد پذیرش قرار نگرفته است. در حوزه سلاح‌های شیمیایی نیز به طریق اولی با آنها همکاری نخواهد شد. البته این فرصت خوبی در اختیار ایران قرار می‌دهد که با صدای رسانر، استانداردهای دوگانه آنها را نزد افکار عمومی جهان به تصویر بکشد. وی در مورد انجام مذاکرات هسته ای گفت: مذاکرات هنوز آغاز نشده است، طبیعتا اگر مذاکراتی شکل گیرد جزییات و مسائل فنی هم مورد بحث قرار میگیرد. اصلی که ایران اعلام کرده عدم خروج مواد غنی سازی است. جزییات هر مساله ای منوط به آغاز مذاکرات است.

بسیج در هر سه جنگ تحمیلی سدی محکم دربرابر دشمنان بود

فرمانده کل ارتش تاکید کرد: بسیج همواره در بزنگاه‌های حساس تاریخ انقلاب، حضوری مؤثر، مسئولانه و افتخارآفرین داشته و جلوه‌های درخشانی از تعهد و وفاداری خود را به نمایش گذاشته است.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، امیر سرلشکر امیر حاتمی فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران، با صدور پیامی هفته بسیج را تبریک گفت. متن پیام بدین شرح است: هفته بسیج، یادآور یکی از ماندگارترین ابتکارات و یادگارهای راهبردی حضرت امام خمینی (ره) در تاریخ انقلاب اسلامی است؛ نهادی برخاسته از متن مردم و تجلی اراده، ایمان، بصیرت و روحیه ایثار ملتی که با تکیه بر سرمایه عظیم انسانی خود، پاسداری از انقلاب، استقلال، امنیت و عزت ایران اسلامی را رسالتی همگانی می‌داند.بسیج با تدابیر ارزشمند قائد شهید امت، در حیات پربرکت خود، همواره در بزنگاه‌های حساس تاریخ انقلاب، حضوری مؤثر، مسئولانه و افتخارآفرین داشته و در عرصه‌های دفاع مقدس، مقابله با توطئه‌ها و تهدیدات دشمنان، محرومیت‌زدایی، سازندگی، امدادرسانی، خدمات اجتماعی، عرصه‌های علمی و فرهنگی و دفاع از امنیت و آرامش جامعه، جلوه‌های درخشانی از تعهد و وفاداری خود به آرمان‌های انقلاب اسلامی را به نمایش گذاشته است. این کارنامه پرافتخار، گواهی روشن بر این حقیقت است که بسیج صرفاً یک تشکیلات نیست، بلکه فرهنگ و تفکری ریشه‌دار و برخاسته از ایمان، مردم‌باوری، مسئولیت‌پذیری و ایثار است. شمار امسال هفته بسیج، «بسیج جانفدای مردم، امید مستضعفان»، بیانگر حقیقت وجودی این نهاد مردمی و پیوند ناگسستنی آن با مردم است. بسیج همواره در کنار مردم و برای مردم بوده و در سخت‌ترین شرایط، از حوادث و بلایای طبیعی تا عرصه‌های خدمت‌رسانی و محرومیت‌زدایی، با روحیه‌ای جهادی و بی‌ادعا به میدان آمده است. بی‌تردید، اعتماد و سرمایه اجتماعی مردم، بزرگ‌ترین پشتوانه و عامل ماندگاری و اقتدار بسیج به شمار می‌رود. در دوره جنگ اخیر نیز، در مواجهه با توطئه‌ها و تهدیدات پیچیده دشمنان علیه استقلال، امنیت و تمامیت ارضی کشور، حضور آگاهانه، شجاعانه و مسئولانه بسیجیان در کنار سایر نیروهای مسلح و آحاد ملت، بار دیگر ظرفیت بی‌بدیل این نیروی مردمی را آشکار ساخت و نشان داد که پیوند عمیق مردم با انقلاب و آمادگی آنان برای دفاع از میهن اسلامی، سدی مستحکم در برابر زیاده‌خواهی و محاسبات غلط دشمنان است. اینجانب ضمن گرامیداشت یاد و خاطره شهدای والامقام بسیج، فرارسیدن هفته بسیج را به آحاد بسیجیان سلحشور، خانواده‌های معظم شهدا، جانبازان، ایثارگران و ملت شریف ایران تبریک عرض می‌کنم و از مجاهدت‌ها و خدمات خالصانه این عزیزان قدردانی می‌نمایم.

تدابیر و راهبردهای رهبر انقلاب مسیر اداره کشور را مشخص می کند

نایب رئیس مجلس با اشاره به نقش رهبر معظم انقلاب در مدیریت شرایط جنگی کشور گفت: تدابیر و راهبردهای ایشان، مسیر اداره کشور را در حوزه‌های مختلف مشخص می‌کند.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، علی نیکزاد با اشاره به نقش رهبر معظم انقلاب اسلامی در هدایت و مدیریت کشور در شرایط جنگی، اظهار کرد: در شرایط کنونی که کشور درگیر جنگ است، اداره جنگ و تمشیت امور مختلف کشور از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی در بالاترین سطح ممکن در حال انجام است.

وی افزود: در مقطع کنونی، رهبر معظم انقلاب اسلامی در جایگاه رهبری و فرماندهی کل قوا، مسئولیت هدایت کشور در مواجهه با دشمنان را بر عهده دارند.نایب رئیس مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: در شرایط فعلی، اداره جنگ و تمشیت امور کشور از سوی رهبر معظم انقلاب انجام می‌شود و جلساتی که ایشان با مسئولان برگزار می‌کنند نیز در همین چارچوب و با هدف هدایت امور کشور به بهترین نحو ممکن است.

نیکزاد ادامه داد: تصمیماتی که اتخاذ آن‌ها در سطح مسئولان ارشد کشور به تصمیم نهایی نیاز دارد، در چارچوب تدابیر، راهبردها و خط‌مشی‌های تعیین‌شده از سوی رهبر معظم انقلاب اتخاذ می‌شود. وی بیان کرد: ارتباط مقام معظم رهبری با نیروهای مسلح، هدایت مسائل مرتبط با جنگ، دکترین دفاعی و موضوعات نظامی و همچنین راهبری امور کشور در عرصه‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی، از جمله ابعاد مسئولیت و نقش ایشان در هدایت کشور است.

سرمقاله

امنیت انرژی اروپا زیر سایه شوک‌های جهانی

لیلا صالحی کاهکش

اروپا در آستانه تکرار بحران سال ۲۰۲۲ قرار ندارد. کمیسیون اروپا در ارزیابی اکتبر ۲۰۲۶ تأکید کرد که با اتکا به انعطاف‌پذیری شبکه، کاهش تقاضا و ظرفیت حدود ۱۴۵ میلیارد مترمکعبی پایانه‌های تبدیل LNG به گاز در فصل زمستان، امکان پاسخ‌گویی به نیازهای مصرفی وجود دارد.

اتحادیه اروپا فصل زمستان را در حالی آغاز کرده که سطح ذخایر گاز آن به پایین‌ترین میزان در همین مقطع فصلی، از سال ۲۰۱۳ رسیده است. این وضعیت در نگاه نخست می‌تواند یادآور بحران انرژی سال ۲۰۲۲ باشد؛ زمانی که کاهش جریان گاز روسیه، قاره سبز را با شوک کم‌سابقه‌ای روبه‌رو کرد. با این حال، مختصات امروز با چهار سال پیش تفاوتی بنیادین دارد: اروپا منابع تأمین خود را متنوع‌تر کرده، ظرفیت واردات گاز طبیعی مایع (LNG) را به‌طور چشمگیری افزایش داده و از میزان مصرف نیز کاسته است. اما با وجود این دگرگونی‌ها، معادله امنیت انرژی اروپا همچنان حل‌نشده باقی مانده است؛ چراکه کاهش وابستگی به مسکو، به‌خودی‌خود به معنای مصونیت در برابر تکانه‌های بیرونی نیست.

تغییر ساختار وابستگی، نه پایان آن

پس از آغاز جنگ اوکراین، اروپا برای رهایی از اهرم فشار گاز روسیه، به سمت افزایش واردات از دیگر تولیدکنندگان، به‌ویژه ایالات متحده حرکت کرد. داده‌های تابستان ۲۰۲۶ به خوبی این چرخش را نشان می‌دهند: در پی اختلال در عرضه قطر و نرسیدن بخش قابل توجهی از محموله‌های این کشور به بازار اروپا، سهم آمریکا از کل واردات گاز اتحادیه به حدود ۳۰ درصد (معادل ۶۴ درصد از کل واردات LNG این بلوک) رسید و هم‌زمان سهم روسیه با اندکی کاهش به حدود ۱۱ درصد محدود شد. این کاهش سهم در شرایطی رخ داده است که اتحادیه اروپا ممنوعیت تدریجی واردات گاز روسیه را نیز تصویب کرده است؛ بر اساس این مقررات، ممنوعیت قراردادهای کوتاه‌مدت LNG و گاز خط لوله‌ای روسیه در سال ۲۰۲۶ اجرایی شده و ممنوعیت قراردادهای بلندمدت LNG از اول ژانویه ۲۰۲۷ و قراردادهای بلندمدت گاز خط لوله‌ای از ۳۰ سپتامبر همان سال به اجرا درمی‌آید. بااین‌حال، حتی صادرات LNG آمریکا به اروپا نیز در همین بازه، با وجود افزایش سهم از کل واردات اروپا، از لحاظ حجم نسبت به مدت مشابه سال قبل ۹ درصد کاهش یافته است. این جابه‌جایی تأمین‌کننده به معنای پایان وابستگی انرژی نبود، بلکه ماهیت و ساختار آن را دگرگون کرد. اتکای پیشین به یک تأمین‌کننده مسلط و شبکه مشخص خطوط لوله، جای خود را به وابستگی به بازار جهانی LNG داده است؛ بازاری که دسترسی به منابع آن نه فقط به مناسبات دوجانبه، بلکه به متغیرهای پرنوسانی چون ظرفیت صادراتی تولیدکنندگان، تقاضای داخلی کشورهایی مانند آمریکا، سطح قیمت‌های جهانی و رقابت میان خریداران گره خورده است. به بیان دیگر، اروپا برای فاصله‌گرفتن از یک رابطه دوجانبه آسیب‌پذیر، خود را در معرض نوسانات و رقابت‌های بازار بین‌المللی قرار داده است. با این حال، وابستگی جدید اروپا صرفاً به نوسانات بازار جهانی محدود نمی‌شود. تمرکز بخش بزرگی از واردات LNG اتحادیه بر ایالات متحده، نوعی آسیب‌پذیری ژئوپلیتیک نیز ایجاد کرده است؛ به‌ویژه آنکه منافع واشنگتن و بروکسل در قبال روسیه الزاماً همسو نیست. تصمیم دولت ترامپ برای تعلیق موقت بخشی از تحریم‌های جدید علیه مسکو و انتقاد شورای اروپا از تعلیق تحریم‌های مرتبط با صادرات دیزل روسیه، نشانه‌ای از همین واگرایی است. در چنین شرایطی، اروپا نه تنها در معرض رقابت جهانی برای دسترسی به محموله‌های LNG قرار دارد، بلکه باید پیامدهای تغییر جهت سیاست خارجی تأمین‌کننده اصلی خود را نیز در محاسبات امنیت انرژی لحاظ کند.

جهانی‌شدن بازار و انتقال بحران‌های فرامنطقه‌ای

پیامد راهبردی این تغییر ساختار، پیوند خوردن امنیت انرژی اروپا به تحولات ژئوپلیتیک در نقاط دیگر جهان است. در بازار جهانی LNG، عرضه‌کنندگان محموله‌های خود را متناسب با سیگنال‌های قیمتی به مقاصد مختلف هدایت می‌کنند. این ویژگی اگرچه انعطاف‌پذیری بازار را بالا می‌برد، اما در زمان بروز اختلال، تشدید رقابت میان خریداران اروپایی و آسیایی را به همراه دارد. اختلال در صادرات گاز مایع خلیج فارس طی بحران خاورمیانه در تابستان ۲۰۲۶، نمونه روشنی از آسیب‌پذیری در برابر شوک‌های بیرونی بود. بر اساس گزارش آژانس همکاری تنظیم‌کنندگان انرژی اروپا (ACER)، توقف بخشی از محموله‌های قطر، هم وابستگی اروپا به سایر عرضه‌کنندگان را افزایش داد و هم شکنندگی این مسیر را آشکار ساخت. آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) در گزارشی در اوایل نوامبر هشدار داد که پایین بودن ذخایر اروپا هم‌زمان با محدودیت عرضه و نیاز برخی بازارهای آسیایی و آمریکای جنوبی به خرید مستمر گاز به دلیل ظرفیت پایین ذخیره‌سازی، رقابت برای خرید محموله‌های آزاد گاز مایع را تشدید می‌کند؛ محموله‌هایی که مقصدشان از پیش مشخص نیست و به هر بازاری که قیمت بهتری داشته باشد می‌روند. در چنین ساختاری، بحرانی که کیلومترها دورتر از مرزهای اروپا رخ می‌دهد، از مجرای بازار جهانی مستقیماً بر امنیت تأمین و دریافت گاز این قاره اثر می‌گذارد.

تمایز میان امنیت تأمین و امنیت اقتصادی

در نظم جدید انرژی، چالش اروپا دیگر صرفاً "تأمین فیزیکی گاز" نیست، بلکه مسئله اصلی "هزینه و پایداری اقتصادی" تأمین گاز است. دسترسی به انرژی زمانی به پشتوانه امنیت ملی و اقتصادی تبدیل می‌شود که با قیمتی قابل تحمل و باثبات همراه باشد؛ در غیر این صورت، گاز در شبکه‌ها جریان دارد، اما هزینه سنگین آن به پیکره اقتصاد منتقل می‌شود. برآورد ACER نشان می‌دهد که بحران خاورمیانه بین ۱۸ تا ۳۳ میلیارد یورو هزینه اضافی برای واردات همان حجم ثابت گاز به اروپا تحمیل کرده است. این افزایش هزینه، بهای تمام‌شده تولید در صنایع انرژی‌بر را بالا می‌برد و از مسیر تولید برق و زنجیره تأمین، هم بر معیشت خانوارها فشار می‌آورد و هم توان رقابتی بنگاه‌های اروپایی را در برابر رقبای بین‌المللی تضعیف می‌کند. امنیت تأمین و امنیت اقتصادی دو مقوله متمایزند؛ اقتصادی که ناگزیر است انرژی خود را بسیار گران‌تر از رقبای صنعتی‌اش بخرد، حتی بدون قطعی فیزیکی گاز، با نوعی فرسایش راهبردی روبه‌روست.

محدودیت‌های استقلال راهبردی

با وجود این آسیب‌پذیری‌ها، اروپا در آستانه تکرار بحران سال ۲۰۲۲ قرار ندارد. کمیسیون اروپا در ارزیابی اکتبر ۲۰۲۶ تأکید کرد که با اتکا به انعطاف‌پذیری شبکه، کاهش تقاضا و ظرفیت حدود ۱۴۵ میلیارد مترمکعبی پایانه‌های تبدیل LNG به گاز در فصل زمستان، امکان پاسخ‌گویی به نیازهای مصرفی وجود دارد. اما داشتن ظرفیت دریافت گاز، مترادف با تضمین دسترسی به محموله‌های کافی و مقرون‌به‌صرفه نیست. تجربه سال‌های اخیر نشان می‌دهد که توسعه زیرساخت‌های وارداتی به تنهایی مسئله وابستگی را حل نمی‌کند، بلکه تنها بخشی از تاب‌آوری فنی را فراهم می‌آورد. معیار واقعی موفقیت راهبرد انرژی اتحادیه اروپا را نباید صرفاً در کاهش سهم روسیه جست‌وجو کرد؛ آزمون اصلی، توانایی حفظ دسترسی پایدار، مطمئن و مقرون به صرفه به انرژی در جهانی است که شوک‌های آن دیگر مرز جغرافیایی نمی‌شناسند.

zamanagahi@chmail.ir